MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kilometripohjainen maksu voidaan helposti porrastaa teiden ruuhkaisuuden ja julkisen liikenteen mahdollisuuksien mukaan. **KAINUUN SANOMAT PÄÄKIRJOITUKSESSAAN**

Sääntelyn purku paras kasvulääke

Politiikan tehtävä on määritellä pelisäännöt, jotka mahdollistavat yhteiskunnan järkevän toiminnan ja kehityksen. Pelisäännöt kirjataan lakeihin, jotka pannaan toimeen asetuksin, joiden noudattamista eri viranomaiset valvovat.

Suomen ongelmaksi on muodostunut se, että pelisäännöt liian usein rajoittavat järkevää toimintaa. Lainsäätäjä tai viranhaltija on näissä tapauksissa etääntynyt kansalaisten ja yritysten arjesta niin, ettei ymmärrä toimintansa seurauksia.

Yleisesti sääntelyä, valvontaa ja ohjausta tehdään hyvässä tarkoituksessa. Sen lopputulos vain voi olla kelvoton ja tulla pahimmillaan kalliiksi koko yhteiskunnalle.

Suomen pitäisi kyetä luomaan nopeaan tahtiin uutta tavara- ja palvelutuotantoa korvaamaan muun muassa metsä- ja it-alan kadonneita työpaikkoja. Politiikan ja virkakoneiston pitäisi tätä kehitystä aktiivisesti edesauttaa.

Sääntelyn tarve tuntuu silti ylittävän kansalaisten ja yritysten tarpeet.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira haluaa, että erityisryhmien asunnot voitaisiin jatkossa sijoittaa vain taajamiin (MT 6.9.). Erityisryhmillä tarkoitetaan tässä päihdekuntoutujia, kehitysvammaisia ja muita toimintarajoitteisia.

Valviran tarkoitus on kaiketi hyvä – sen mielestä erityisryhmät on parempi sijoittaa taajamiin, muiden ihmisten keskuuteen, osallistumaan ja harrastamaan. Linjaus on kuitenkin yksioikoinen, eikä siksi palvele erityisryhmiä tai heidän asumistaan.

Moni asiantuntija pitää maaseutua hyvänä ympäristönä esimerkiksi mielenterveyskuntoutujille. Taajamapakko myös niputtaa erityisryhmät joukoksi, jolla ei voi olla erilaisia mieltymyksiä.

Eikö maaseutu ole enää ihmiselle normaali ja kelvollinen ympäristö?

Valvira lieventää kantaansa selittämällä, että luvista päättävä aluehallintovirasto voi harkita tapauskohtaisesti, mitä se asuntojen sijoittamiselta vaatii. Miksi Valvira sitten edes esittää vaatimuksia koko asiassa?

Suomen Yrittäjien varatoimitusjohtaja Anssi Kujala pitää Valviran ohjetta esimerkkinä liian pitkälle menevästä sääntelystä. Vastaavilla hallintotoimilla Suomi on sääntelemässä itsensä hengiltä, järjestö pelkää.

Samaa huolta on kesän aikana purkanut myös MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila. Hän on vaatinut maatalouden lupa- ja valvontajärjestelmän järkeistämistä ja loppua viljelijöiden nöyryyttämiselle.

Kansalaiset ja yritykset osaavat itse päättää sijoittumisestaan. Kaiken säätely tulee kalliiksi.

Olipa kyse mistä tahansa säätelystä, päättäjiltä on vaadittava sen taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten selvittämistä. Tällaisena taloudellisena aikana sen luulisi olevan itsestäänselvää.

Esimerkiksi eriasteinen kaavoitus ja siihen liittyvät lupamenettelyt vähentävät jo nyt metsien hakkuita ääritapauksissa kymmenillä prosenteilla ja aiheuttavat suuret menetykset metsänomistajille (MT 2.9.).

Kuntatasolla hakkuumahdollisuudet supistuvat jopa miljoonien eurojen arvosta vuodessa. Kasvatettu metsä jää korjaamatta. Rahaa menetetään myös jalostavan teollisuuden tuotannossa ja työpaikoissa.

Usein säätelyn taustalta paistaa keskittämisen ideologia. Sen ansiosta Euroopan harvimpaan asuttuun maahan on saatu aikaan tonttipula – eräänlainen maailmanennätys sinällään.

Kasvukeskusten harvoihin tontteihin ei tavallisella ihmisellä ole varaa. Maalle rakentamista taas pyritään kaikin keinoin estämään. Kallis lopputulos nostaa koko yhteiskunnan kustannuksia. Kansantalouden kilpailukyky kärsii.

Parasta lamalääkettä olisi tarpeettoman sääntelyn purkaminen. Pelisääntöjä tarvitaan, mutta jotain voi jättää myös kansalaisten ja yritysten harkintaan.

> **Jotain voi jättää myös kansalaisten ja yritysten harkintaan.**

Hallitus tarjoaa keppiä

Hallituksen rakenneuudistuspaketti on saanut oppositiolta ansaitsemansa haukut, mutta ihan läpihuutojuttu asia ei näytä olevan hallituspuolueissakaan.

Suomalaiset reagoivat aina, kun heitä yritetään pakottaa väkisin tekemään jotakin. Nyt hallitus on useammassakin asiassa valinnut porkkanan sijasta kepin, jota se tarjoaa kansalle.

Hallitus päätti turvautua kuntien pakkoliitoksiin, mikäli kunnat eivät pääse keskenään sopimukseen vapaaehtoisesta yhdistymisestä. Kunnallinen itsehallinto on perinteisesti ollut Suomessa asia, johon pahimmatkaan politiikan pelimiehet ovat varoneet kajoamasta. Itsehallinto on perustuslakikysymys, mutta hallitus kokeilee sumeilematta perustuslain kestävyyttä.

Monet hallituspuolueidenkin kuntapoliitikot ovat epävarmoja pakkopolitiikan tarpeellisuudesta. Kunnissa on etsitty ja säästökohteita ja tehostettu toimintaa niin paljon kuin se on mahdollista. Kuntaliitoksia on tehty runsaasti ja uusia on myös vireillä. Hallitukselle kuitenkin jättikuntien toteuttaminen tuntuu olevan itsetarkoitus. Ristiriita tavoitteiden välillä on ilmeinen.

Hallituspuolueiden rivit rakoilevat myös kotihoitoasiassa. Hallitus teki summittaisen päätöksen, kun päätti että kotihoidon tuki maksetaan jatkossa tasan molemmille puolisoille. Tätä perusteltiin tarpeella kannustaa naisia työelämään.

Perheet ovat asiasta eri mieltä. Lopputulos ei olekaan tasa-arvon lisääntyminen vaan päivähoitomenojen kasvu. Perheet eivät voi enää valita itselleen ja lapselleen sopivinta hoitomuotoa, vaan asian päättää perheiden puolesta hallitus.

Ei ihme, että myös hallituspuolueiden kansanedustajat saavat palautetta. Ehkä on aihettakin.

VIERASYLIÖ

Joutsenlippu on opastanut kuluttajia jo kaksi vuosikymmentä

”Oli yhdestoista hetki saada aikaan suomalaisen ruuan alkuperämerkki”, kertovat aikalaiset edesmenneen Markku Nevalan puuskahtaneen. Hän oli Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliiton MTK:n toiminnanjohtajana avainroolissa. Huoli suomalaisen ruuan tuottajien asemasta oli kouriintuntuva, kun EU-jäsenyys oli avaamassa rajat vapaalle tuonnille.

Hyvää Suomesta –merkki, joka kansan keskuudessa tunnetaan joutsenlippuna, onkin opastanut jo 20 vuotta kuluttajia valitsemaan kotimaisista raaka-aineista valmistettuja elintarvikkeita.

1990-luvun taitteessa moni kantoi huolta suomalaisen ruuan tulevaisuudesta. Maatalousalan tiedotuskeskuksen MAT:n johtaja Jyri Ollilla valmisteli suomalaisen ruuan profiilinnostohanketta ”Syntynyt Suomessa” ja Pellervo-Seurassa oli tekeillä elintarvikeketjun yhteinen kampanja ”Suomalainen ruoka”.

Kahden ison projektin toteuttaminen olisi kuitenkin ollut resurssien haaskausta. Markku Nevala onnistui puhumaan hankkeet yhteen.

Maatalousneuvotteluissa vuonna 1992 MTK:n ja maa- ja metsätalousministeriön kesken sitten sovittiin, että maatalouden menekinedistämisvaroista käytetään kahdeksan miljoonaa markkaa vuodessa vuosina 1993–1996 suomalaisen ruuan aseman vahvistamiseen. Sekä maa- ja metsätalousministeriö että kauppa- ja teollisuusministeriö tulivat mukaan hankkeeseen. Projekti organisoitiin MAT:n yhteyteen.

Kun rahoitus varmistui, alettiin etsiä hakkeelle johtajaa. Cultorilla työskennellyt Matti Niemelä houkuteltiin hankkeen vetäjäksi ja hänen johdollaan se etenikin aina vuoteen 2002 asti, jolloin nykyinen toiminnanjohtaja MMM Tiina Lampisjärvi astui remmiin.

Toiminnan kolme jaksoa

Hyvää Suomesta -toiminta vakinaistettiin vuonna 1995. MAT sai uuden nimen Finfood – Suomen Ruokatieto ry vuonna 1996. Joutsenlippua sovitettiin tovin ravintolamaailmaankin, mutta kovin suurta suosiota merkin ravintolasäännöt eivät saaneet.

Hyvää Suomesta – toiminnassa on ollut kolme eri jaksoa. Ensiksi oli näyttävä lanseeraus suurella rahalla ja valtion kustannuksella. Siinä vaiheessa Matti Niemelä oli mies paikallaan. Hän uskalsi ajatella suuresti ja tajusi, että alkuperämerkki nousee siivilleen vain, jos sen taakse saadaan niin tuottajat, teollisuus, kauppa, valtakunnan korkein johto kuin kuluttajatkin. Myös mediasuhteisiin oli satsattava.

Merkkiin oikeuttavat kotimaisuuden vaatimukset ovat kiristyneet.

Euroopan unionin jäsenyys vuonna 1995 merkitsi sitä, että ruoan alkuperää ja suomalaisuutta sai markkinoida, mutta ei enää valtion rahoilla. Vastuu joutsenlipusta oli siirrettävä elinkeinolle. Hyvää Suomesta -projektin valtionavustus loppui siirtymäajan jälkeen vuonna 1999. Alkuperämerkki eli rinnakkain Finfoodin muun toiminnan kanssa, mutta enää ei ollut varaa yhtä näyttävään julkisuuteen kuin aikaisemmin.

Nyt eletään joutsenlipun historian kolmatta vaihetta. Finfood on muuttunut Ruokatieto ry:ksi ja Hyvää Suomesta – toiminta pidetään siitä täysin erillään EU:n sääntöjen mukaan.

Merkitty elintarvike, tietoinen kuluttaja

Alkuperämerkin suunnittelukilpailun voitti professori Kyösti Variksen ehdotus. Merkkiä ryhdyttiin kutsumaan Hyvää Suomesta -joutsenlipuksi, koska siihen sisältyi sekä Suomen lippu että kansallislintumme laulujoutsen.

Perusidea on yksinkertainen ja viestinnän sisältö tiivistettiin kahteen käsitteeseen: Merkitty elintarvike ja tietoinen kuluttaja. Merkki julkistettiin 16.12.1993. Viimeisin uudistus on merkkiin liitetty iskulause ”Ruokaa omasta maasta”.

Ensimmäinen Hyvää Suomesta merkitty tuote oli Atrian lenkkimakkara. Vuoden 1994 lopussa merkkiä kantoi jo nelisensataa tuotetta. Nyt niitä on noin 8 000.

Jokainen Hyvää Suomesta – jäsenyritys auditoidaan joka kolmas vuosi.”Yhtään iltapäivälehtien lööppiä ei ole näiden vuosien aikana syntynyt joutsenlipun väärinkäytöstä”, toteaa merkin valvontakuviot suunnitellut FL Jorma Kärppä. Valvonnat käynnistyivät vuonna 1997. Tällä hetkellä valvontoja tekee kuusi eri puolilla Suomea toimivaa asiantuntijaa.

Elintarvikkeiden kotimaisuusasteen laskeminen oli alkuvuosina hankalaa, kun käytettiin raaka-aineiden hintoja. Nyt kotimaisuus ratkaistaan raaka-aineiden määrien perusteella.

Merkkiin oikeuttavat kotimaisuuden vaatimukset ovat kiristyneet ajan saatossa. Ensin riitti kotimaisuudeksi kaksi kolmasosaa tuotteen arvosta ja mukaan laskettiin valmistus ja pakkaus. Sitten siirryttiin raaka-aineiden määriin ja kaikilla elintarvikkeilla kotimaisuusasteeksi riitti 75 prosenttia.

Maailmalla riehuneen nautojen bse-taudin seurauksena tuli sadan prosentin kotimaisuussääntö lihalle, kalalle, kananmunalle ja maidolle.

Hyvää Suomesta on arvovalinta

Maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio näkee Hyvää Suomesta -merkin suomalaisen ruuan arvostamisen keskiössä. Sen ympärille on luontevaa rakentaa ruuan arvostuksen monenkirjavaa palettia: laatua, turvallisuutta, vastuullisuutta, lähiruokaa ja ruokakulttuuria.

MTK:n puheenjohtaja Juha Marttila puolestaan haluaa pitää joutsenlipun viestin selkeänä. Merkki kertoo yksiselitteisesti suomalaisesta alkuperästä. ”Kun pidämme kilpemme kirkkaana, suomalainen alkuperä kertoo kuluttajille myös vastuullisesta toiminnasta.”

Teppo Yli-Hemmilä luotsaa yhdessä perheensä kanssa Viipurilaista leipomoa Lahdessa. Joutsenlippu ja kotimaisen raaka-aineen käyttö ovat yrityksen arvovalinta, kunniakysymys. Kaikkiin tuotteisiin joutsenlippu tuli kaksi vuotta sitten. Ruisleivässä se on ollut jo 16 vuotta.

Pienelle leipomolle Hyvää Suomesta -merkki on tapa erottua suurten leipomoiden valtakunnallisista tuotteista.

LEENA PACKALEN

Kirjoittaja on maatalous- ja metsätieteiden maisteri ja toimittaja.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

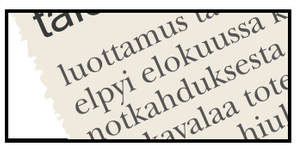

Sotelle selkeä rahoitus

Keskisuomalainen toivoo, että sosiaali- ja terveyshuollon uudistus parantaisi palveluita ja selkeyttäisi niiden rahoitusta. *”Hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan kätkeytyy kuivakas kirjaus, jolla voi olla suuri merkitys kansalaisten palvelujen kohentamiselle. Kyse on hallituksen lupauksesta selvittää sosiaali- ja terveydenhuollon monikanavaisen rahoituksen mahdollinen purkaminen ja selkiyttäminen.*

Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoittajia ovat kunnat, valtio, kotitaloudet, Kela, työnantajat ja yksityiset vakuutusyhtiöt. Nykyisen järjestelmän purkaminen on hankalaa, sillä jokainen organisaatio pyrkii puolustamaan omaa olemassaoloaan ja siirtämään hoito- ja rahoitusvastuuta toisilleen. On ilmiselvää, että tämä osaoptimointi luo tehottomuutta.

Rahoitusjärjestelmä tuottaa myös päällekkäisyyksiä varsinkin työ- ja perusterveydenhuollossa. Samalla se luo ongelmia henkilökunnan saatavuudessa.

Rakennepoliittisen ohjelman kirjaus on silti merkittävä, koska sitä voi pitää lupauksena rahoitusmallin uudistamisesta.”

Tärkeät liittoneuvottelut

Helsingin Sanomat toivoo, että liittokohtaiset neuvottelut johtavat toivottuun tulokseen. Liitoilla on lokakuun loppuun asti aikaa keskitetyn ratkaisuntyöehtosopimuksiin. *”Vasta lokakuun lopulla nähdään, syntyykö keskitetty ratkaisu vai ei. Tavan mukaan viimeinen vuorokausi ennen määräajan umpeutumista on neuvotteluissa vilkkainta aikaa.*

Ei ole mitään syytä lietsoa epävarmuutta, mutta liioin ei ole syytä olettaa, että liittoneuvottelut sujuisivat tuosta vain. Jokunen liitto on jo varoittanut, että ei suostu minkäänlaisiin heikennyksiin työehdoissa.

Palkansaajilla tuntuu olevan aito pelko siitä, että työnantajat yrittävät vielä liittoneuvotteluissa heikentää työsuhteen ehtoja. Palkkaratkaisu on niin kitulias, että työntekijät eivät enää siedä huononnuksia.”

KOLUMNI: JARMO PALOKALLIO

Autoveron poistossa piilee pommeja

Liikenne- ja viestintäministeriö haluaisi muuttaa autoverotusta radikaalisti. Tavoitteena on poistaa autovero ja siirtyä sen sijaan ajokilometrien mukaiseen verotukseen.

Virallisesti mitään päätöksiä ei ole tehty ja kaikki erilaiset vaihtoehdot ovat avoinna. Normaaliin tapaan ministeriö on ulkoistanut työn työryhmälle, jota tällä kertaa vetää Jorma Ollila. Sillä on aikaa joulukuulle.

Selvää on, että työryhmä ehdottaa liikenneministeri Merja Kyllösen mielen mukaista autoverosta luopumista ja kilometrien mukaiseen verotukseen siirtymistä.

Ehdotetut summatkin ehtivät jo vuotaa julkisuuteen. Asutuilla alueilla maksu olisi seitsemän senttiä kilometriltä ja asumattomilla puolet siitä.

Niitä vastaan uuden auton ostajien ei tarvitsisi maksaa autoveroa. Se halventaisi autoja useilla tuhansilla euroilla. Kalleimmat autot halpenisivat kymmeniä tuhansia euroja.

Yleensä autoveron muutoksista ei ole ollut tapana huudella etukäteen. Ainakaan ääneen. Niin herkästä ja valtion taloudelle äärimmäisen tärkeästä asiasta on kysymys.

Lypsyvirheet tulevat kalliiksi. Tuoreessa muistissa on viimeisin autoveron korotus.

jarmo.palokallio@maaseuduntulevaisuus.fi

Liikenne kartuttaa valtion kassaa seitsemällä miljardilla eurolla vuosittain. Siitä vain murto-osa palaa tieverkkoon. Suurin osa summasta käytetään hyvinvointiyhteiskunnan ylläpitoon.

Koska valtion rahantarve on pohjaton, se niistää peltilehmistä kaiken irrotettavissa olevan. Silti lehmän pitäisi pysyä hengissä.

Lypsyvirheet tulevat kalliiksi. Tuoreessa muistissa on viimeisin autoveron korotus.

Valtiovarainministeriön virkamiehet laskivat kartuttavansa sillä valtion kassaa 140 miljoonalla eurolla vuodessa. Korotus osui taantumaan, mikä kuoletti autokaupan pitkäksi aikaa.

Lasketun plussan sijaan valtio menetti kymmenien miljoonien vuosittaiset verotulot. Yksityispuolella moisesta toheloinnista saisi kenkää, mutta ministeriön virkamiehet eivät virheistä hetkahda.

Ihmetystä herättää, ettei autoveron lakkauttamisen mahdollisuus ole tällä kertaa sotkenut autokauppaa. Ilmeisesti se kuulostaa niin mahdottomalta, etteivät kuluttajat siihen usko.

Jos uskoisivat, uusien autojen kauppa pysähtyisi kuin seinään.

Toisaalta muutos on sellainen, ettei sitä voi yhdessä yössä toteuttaa. Pelkkään valmisteluun menee vuosia. Ja senkin jälkeen käyttöön pitää saada siirtymäaika, muuten vanhoista autoistaan veron maksaneet joutuisivat kaksinkertaisen veron maksajiksi.

Eli uudistuksen pitäisi koskea vain uusia autoja. Siihen taas ei valtiovarainministeriö suostu, sillä se notkahduttaisi tilapäisesti verokertymän.

Yksi liikenneministeriön käynnistämän sormiharjoituksen mielenkiintoisin kohta onkin se, että pohdinnan kohteena on asia, josta päättäminen kuuluu valtiovarainministeriölle.

Siinä voi joku saada näpeilleen. Toistaiseksi Kyllösen hyvätkään aikomukset, kuten auton turvavarusteiden verottomuus, eivät ole valtiovarainministeriön puolella edenneet.

Ihan omana sormiharjoituksena voidaan kuitenkin olettaa ihmeen tapahtuvan ja autoveron poistuvan. Suurin voittaja olisi autokauppa. Suomalaiset uusisivat autokantaansa innolla.

Jo tässä vaiheessa voin kertoa, että onni jäisi lyhyeksi, sillä uudistus kiristäisi autoilijoiden kokonaisverotusta. Valtiovarainministeriö ei malttaisi jättää sitä mahdollisuutta käyttämättä kilometrikorvauksesta päättäessään.

Luultavasti maksuvyöhykkeitä rakennetaan enemmän kuin kaksi. Voi vain kuvitella, millainen tappelu niiden rajoista tulee.

Kaikkineen valtio pelaa liikennepeliä huikealla riskillä. Entä jos autoilijat oikeasti alkaisivat kilometriveroon siirtymisen jälkeen rajoittaa liikkumistaan ja tyytyisivät kiillottelemaan uusia autoja talleissaan.

Tai jättäisivät ne kokonaan ostamatta. Suurissa kaupungeissa niin jo tehdään, kun auton pito ja ajokortin hankkiminen on tehty sietämättömän kalliiksi ja autolla liikkuminen vaikeaksi.

Muitakin kysymyksiä on. Seurantajärjestelmän rakentaminen ja ylläpito tarjoaa oivan rahastusmahdollisuuden yrityksille. Vaan kenen taskusta ne rahat on pois?

Ja miten kaikkia autoja koskeva seuranta suhtautuu yksilön tietosuojaan? Se päästä isoveljen aika lähelle.